
« 18 » _____ грудня _____ 2009 р.

Інструкція для користувачів комп'ютерної мережі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського¹

Програмне забезпечення (ПЗ), сервери, персональні комп'ютери (ПК) та вся інформація, що зберігається на них і заново створювана, обладнання локальної комп'ютерної мережі, комунікаційне обладнання є власністю Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) та надаються працівникам для здійснення ними їх службових обов'язків.

Загальні положення:

- 1.1. Метою цієї інструкції є регулювання роботи користувачів і системних адміністраторів з комп'ютерною мережею НБУВ (далі МЕРЕЖА), розподілу мережевих ресурсів колективного користування та підтримки необхідного рівня захисту інформації, її збереження та дотримання прав доступу до інформації, більш ефективного використання мережевих ресурсів і зменшення ризику їх неправильного використання.
- 1.2. За рівнем відповідальності та правом доступу до МЕРЕЖІ користувачі розподіляються на такі категорії: системні адміністратори та користувачі.
- 1.3. СИСТЕМНИЙ АДМІНІСТРАТОР - особа, яка обслуговує сервер і слідує за правильним функціонуванням МЕРЕЖІ. Системний адміністратор здійснює підключення комп'ютера до МЕРЕЖІ, призначає IP-адресу, встановлює та налагоджує програмне забезпечення. Особа, що виконує обов'язки системного адміністратора МЕРЕЖІ, призначається адміністрацією НБУВ. До категорії системних адміністраторів належать адміністратори баз даних та спеціалізованого програмного забезпечення, призначені адміністрацією НБУВ.

Обов'язки

- До обов'язків системного адміністратора МЕРЕЖІ входить: реєстрація користувачів МЕРЕЖІ, підключення та налаштування комп'ютерного обладнання, встановлення ліцензійного програмного забезпечення, налагодження роботи серверів, забезпечення антивірусного захисту ліцензійними програмними засобами, резервне копіювання даних, що зберігаються на сервері.
- Системний адміністратор зобов'язаний відреагувати на відповідним чином оформлене замовлення користувача² з приводу обслуговування комп'ютерного обладнання: надати експертну оцінку замовлення, провести роботи або надати користувачу консультацію.

¹ Правила користування комп'ютерною технікою та інформаційною мережею НБУВ для читачів регулюються «Правилами користування Бібліотекою».

² Замовлення оформлюється згідно встановленого порядку записом у електронний або паперовий «Журнал замовлень» на обслуговування комп'ютерного обладнання

- Системний адміністратор (у разі необхідності з залученням інших спеціалістів) повинен провести розслідування виявлених проблем функціонування МЕРЕЖІ, повідомити адміністрацію про ці проблеми та вжити відповідні заходи.
- Системний адміністратор інформує користувачів та адміністрацію щодо всіх планових профілактичних робіт, які можуть призвести до часткової або повної неприцездатності МЕРЕЖІ протягом обмеженого терміну, а також про зміни у наданих сервісах та обмеженнях, накладених на доступ до ресурсів МЕРЕЖІ.
- Системні адміністратори, адміністратори баз даних та спеціалізованого програмного забезпечення, призначені адміністрацією НБУВ або ті що працюють за договором, мають узгоджувати свої дії щодо встановлення та налагодження ПЗ.

Права:

- Системний адміністратор має право (у випадку загрози безпеці функціонування МЕРЕЖІ), відсторонити користувача від роботи за комп'ютером або вжити інших заходів (зокрема відключити інфікований або несправний комп'ютер від мережі, заблокувати небезпечне ПЗ) до з'ясування обставин. Системний адміністратор зобов'язаний сповістити керівника підрозділу та адміністрацію НБУВ про порушення правил користування МЕРЕЖЕЮ.
- Системний адміністратор має право відключити комп'ютер користувача від МЕРЕЖІ, якщо з цього комп'ютера здійснювалися спроби несанкціонованого доступу до інформації на інших комп'ютерах, та у випадках інших серйозних порушень цієї інструкції.
- Системний адміністратор може згідно з п. 6 цієї інструкції обмежувати доступ до деяких Інтернет-ресурсів включно з їх повним блокуванням, змінювати розподіл трафіку та впроваджувати інші заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання мережевих ресурсів.
- Системний адміністратор у разі необхідності проведення ремонтно-налагоджувальних робіт і забезпечення безпеки МЕРЕЖІ має право, за узгодженням із керівником підрозділу (див. Додаток 2), відключити комп'ютерне або мережеве обладнання та перенести його у призначене для проведення таких робіт приміщення.

Заборони

- Системному адміністратору забороняється реєструвати користувачів та надавати доступ до інформаційних ресурсів сервера без попереднього узгодження з керівником відповідного підрозділу.
- Системний адміністратор не має право вилучати комп'ютерне обладнання (навіть тимчасово) без узгодження з керівником підрозділу.
- Пошкоджувати, знищувати або передавати без спеціального дозволу будь-яким стороннім особам інформацію, що зберігається на комп'ютерах НБУВ та серверах МЕРЕЖІ.
- Застосовувати санкції до користувачів (зокрема, відключення від Інтернету або відмова в обслуговуванні) без узгодження з адміністрацією.

Відповідальність:

- Системний адміністратор відповідає за безперервне функціонування довіреної йому МЕРЕЖІ та якість сервісів, що надаються користувачам.
- Системний адміністратор несе відповідальність за резервування даних, що зберігаються на серверах МЕРЕЖІ.

1.4. КОРИСТУВАЧ комп'ютера – особа, за якою закріплено відповідальність за конкретний комп'ютер. Якщо комп'ютером користуються декілька користувачів, то відповідальна особа призначається керівником підрозділу.

- До роботи з ПК та МЕРЕЖЕЮ допускаються особи, призначені керівником відповідного підрозділу і такі, які пройшли первинний інструктаж та реєстрацію як користувачі у системного адміністратора. Реєстрація здійснюється за замовленням керівника підрозділу.³
- Робота в МЕРЕЖІ кожному працівникові дозволена лише на комп'ютерах відповідного підрозділу та лише з ПЗ, узгодженим з системним адміністратором та Інтернет-ресурсами згідно з п. 6 цієї інструкції. У разі необхідності виконання робіт на інших комп'ютерах та з іншим ПЗ, необхідно узгодити це з системним адміністратором і керівником підрозділу.
- Для своєї ідентифікації в МЕРЕЖІ, кожен користувач застосовує індивідуальне ім'я (логін), що узгоджується з системним адміністратором.
- Кожен користувач персонально створює пароль для входу до МЕРЕЖІ та автоматизованої бібліотечної системи. Користувач повинен застосовувати лише свій персональний логін і пароль доступу, передача їх будь-кому заборонена.
- Користувач зобов'язаний ознайомитись з цією інструкцією. Відповідальність за ознайомлення користувача з інструкцією покладається на керівника підрозділу.

2. Обов'язки користувачів МЕРЕЖІ

- 2.1. Дотримуватись правил роботи в МЕРЕЖІ, описаних у цій інструкції.
- 2.2. Під час роботи з ресурсами Інтернету, дотримуватись правил, встановлених п. 6 цієї інструкції.
- 2.3. Негайно сповістити системного адміністратора МЕРЕЖІ або керівника Центру комп'ютерних технологій про виявлені проблеми у використанні наданих ресурсів⁴. Системний адміністратор у разі необхідності з залученням інших спеціалістів повинен провести розслідування вказаних фактів та вжити відповідні заходи.
- 2.4. Користувач зобов'язаний вжити необхідні заходи щодо захисту інформації:
 - резервування даних (на іншому комп'ютері, компакт-дисках, флеш-накопичувачах),
 - заходи з антивірусного захисту (перевірка встановленим на комп'ютері антивірусним ПЗ флеш-накопичувачів, компакт-дисків, електронної пошти)
 - контроль за дотриманням прав доступу до інформації (не залишати у відкритому доступі інформацію обмеженого службового користування, зокрема, відкриті для редагування та перегляду службові бібліотечно-бібліографічні бази даних).
- 2.5. Не розголошувати конфіденційну інформацію, необхідну для безпечної роботи в МЕРЕЖІ (логіни користувачів, паролі, параметри мережі тощо).
- 2.6. Негайно відключити від МЕРЕЖІ комп'ютер у разі підозри на інфікування шкідливим об'єктом. Комп'ютер не можна підключати до МЕРЕЖІ, доки системний адміністратор не переконається у знешкодженні шкідливого об'єкта.
- 2.7. Забезпечувати безперешкодний доступ системному адміністратору до мережевого обладнання та комп'ютерів користувачів для проведення планових та налагоджувальних робіт.

³ Замовлення оформлюється згідно встановленого порядку записом у електронний або паперовий «Журнал замовлень» на обслуговування комп'ютерного обладнання

⁴ Повідомлення здійснюється згідно встановленого порядку записом у електронний або паперовий «Журнал замовлень» на обслуговування комп'ютерного обладнання.

- 2.8. Виконувати вказівки спеціалістів Центру комп'ютерних технологій та Відділу програмно-технологічного забезпечення комп'ютерних мереж щодо забезпечення безпеки МЕРЕЖІ.
- 2.9. У випадку виявлення несправності комп'ютерного обладнання або програмного забезпечення будь-який користувач зобов'язаний звернутись до системного адміністратора або керівника Центру комп'ютерних технологій, не намагаючись усунути несправність самостійно.
- 2.10. Звертатися до системного адміністратора з питань, пов'язаних з розподілом системних ресурсів комп'ютера (розподіл дискового простору, налагодження операційної системи, забезпечення антивірусного захисту тощо). Будь-які дії користувача, що призводять до зміни обсягу системних ресурсів, або ті, що впливають на завантаження чи безпеку системи (наприклад, забезпечення колективного доступу до комп'ютера), мають бути санкціоновані системним адміністратором МЕРЕЖІ.
- 2.11. У випадку наявності у користувача комп'ютера відомостей щодо фактів порушення чинних правил, особливо несанкціонованого віддаленого доступу до інформації, розміщеної на закріпленому за ним комп'ютері або будь-яких інших, користувач повинен негайно сповістити про це системного адміністратора МЕРЕЖІ.

3. Права користувачів МЕРЕЖІ

- 3.1. Використовувати в роботі надані їм мережеві ресурси в обумовлених цією інструкцією межах.
- 3.2. Звертатися за допомогою до системного адміністратора для розв'язання задач, пов'язаних із використанням ресурсів ПК та МЕРЕЖІ.
- 3.3. Вносити пропозиції щодо покращання роботи з ресурсами МЕРЕЖІ.

4. Користувачам МЕРЕЖІ заборонено:

- 4.1. Самовільно підключатися до МЕРЕЖІ, встановлювати або видаляти встановлені системним адміністратором програми на комп'ютерах, підключених до МЕРЕЖІ, змінювати налаштування операційної системи та прикладних програм, що впливають на роботу мережевого обладнання та мережевих ресурсів.
- 4.2. Користувач не має права надавати дозвіл навіть на тимчасову роботу на закріпленому за ним комп'ютері стороннім особам, без згоди адміністрації бібліотеки (за винятком робіт, що виконуються спеціалістами Центру комп'ютерних технологій або адміністраторами спеціалізованого програмного забезпечення). Доступ до спеціально виділених для читачів комп'ютерів регламентує черговий бібліотекар згідно з «Правилами користування Бібліотекою».
- 4.3. Використовувати мережеві програми та ресурси, не призначені для виконання прямих службових обов'язків, без узгодження з адміністрацією та системним адміністратором.
- 4.4. Пошкоджувати, знищувати або передавати без спеціального дозволу будь-яким стороннім особам інформацію, що належить НБУВ⁵.
- 4.5. Розкривати комп'ютери та їх компоненти, мережеве та периферійне обладнання; підключати до комп'ютера додаткове обладнання⁶ без відома системного адміністратора; змінювати настройки BIOS, а також виконувати завантаження ПК з компакт-дисків, флеш-накопичувачів, дискет та інших зовнішніх пристроїв накопичення інформації.

⁵ Бібліотечно-бібліографічні бази даних, повнотекстові ресурси, цифрові копії видань, реферативну інформацію або інші електронні інформаційні ресурси НБУВ

⁶ Додаткове обладнання це компоненти апаратного забезпечення, що потребують для свого використання встановлення спеціального програмного забезпечення або налаштувань операційної системи.

- 4.6. Самовільно підключати комп'ютер до МЕРЕЖІ, а також змінювати IP-адресу та ім'я комп'ютера, що призначені системним адміністратором. Передача даних до мережі з використанням інших IP-адрес та імен комп'ютерів як адреси відправника є розповсюдженням спотвореної інформації та створює загрозу безпеці інформації на інших комп'ютерах.
- 4.7. Нехтувати мережевими системами безпеки, статистичними системами, пошкоджувати їх або дезінформувати (за допомогою спеціального ПЗ отримувати доступ до адміністративної інформації МЕРЕЖІ та застосовувати її для неконтрольованого використання ресурсів МЕРЕЖІ, реєструватись під ім'ям іншого користувача тощо).
- 4.8. Використовувати інші форми доступу⁷ до мережі Інтернет, за виключенням затверджених Центром комп'ютерних технологій (зокрема, намагатись обходити встановлений міжмережевий екран під час з'єднання з мережею Інтернет).
- 4.9. Здійснювати спроби несанкціонованого доступу до ресурсів МЕРЕЖІ, проводити або брати участь у мережових атаках і мережевому зламі.
- 4.10. Користувачі МЕРЕЖІ повинні поважати право інших користувачів на особисту інформацію. Це означає, що користувач не має права користуватися чужим іменем та паролем для входу в МЕРЕЖУ, переглядати чужу пошту, наносити шкоду даним, які належать іншим користувачам.
- 4.11. Заборонено виконувати дії, направлені на злам (несанкціоноване одержання привілейованого доступу) робочих станцій та серверів МЕРЕЖІ, а також будь-яких інших комп'ютерів в Інтернет.
- 4.12. Закривати доступ до системної інформації⁸ комп'ютера паролями без узгодження з системним адміністратором.

5. Робота зі службовою електронною поштою НБУВ (user_name@nlu.kiev.ua)

- 5.1. Службова електронна пошта може бути використана співробітником організації лише з метою виконання своїх службових обов'язків і наукової діяльності. Використання її для задоволення особистих потреб заборонено.
- 5.2. Всі електронні листи, що створюються та зберігаються на поштовому сервері НБУВ, є власністю організації та не вважаються персональними.
- 5.3. Організація залишає за собою право доступу до службової електронної пошти співробітників за наявності поважних причин (з метою забезпечення безпеки або за вимогою правоохоронних органів).
- 5.4. Вхідні листи повинні перевірятися на наявність шкідливих об'єктів антивірусними програмними засобами.
- 5.5. Користувачі не повинні дозволяти будь-кому надсилати листи від чужого імені.
- 5.6. Користувачам не дозволяється без системного адміністратора відкривати або запускати прикладні програми, отримані за допомогою електронної пошти з невідомого джерела та (або) не замовлені користувачем.
- 5.7. Здійснювати масову розсилку неузгоджених попередньо електронних листів. Під масовою розсилкою мається на увазі як розсилка багатьом адресатам, так і множинна розсилка одному адресату (спам).

⁷ Змінювати налаштування встановлених Інтернет-браузерів та параметрів мережі (IP-адреси, порти, PROXI).

⁸ Пароль на обліковий запис користувача має бути узгоджений з системним адміністратором. Якщо наявність пароля заважає працездатності або інформаційній безпеці МЕРЕЖІ, то такий пароль може бути змінений системним адміністратором.

6. Робота з мережею Інтернет

- 6.1. Користувачі НБУВ використовують програми для пошуку інформації⁹ в мережі Інтернет лише для виконання своїх посадових обов'язків або наукової діяльності.
- 6.2. Центром комп'ютерних технологій ведеться статистика використання Інтернет-трафіку кожного комп'ютера МЕРЕЖІ. Статистика зберігається протягом року.
- 6.3. Дії будь-якого користувача, який порушує правила користування Інтернетом, можуть бути запроTOCOLьовані та використані для прийняття рішення про застосування до нього санкцій з боку адміністрації (зокрема, відключення від Інтернету).
- 6.4. Користуватись ресурсами, які значною мірою навантажують канал (real video, real audio, chat та ін.). У разі значного перевантаження каналу поточний сеанс користувача, що був причиною перевантаження, буде припинено.
- 6.5. Співробітникам Бібліотеки, які використовують Інтернет, заборонено передавати або завантажувати на комп'ютер інформацію, яка носить непристойний, порнографічний, фашистський або расистський характер, суперечить законодавству та нормам моралі суспільства, не має відношення до діяльності Бібліотеки.
- 6.6. Використовувати Інтернет з метою укладання особистих комерційних угод, перегляду та розповсюдження реклами.
- 6.7. Все програмне забезпечення, що використовується для доступу до мережі Інтернет, встановлюється системним адміністратором і на ньому мають бути налаштовані необхідні рівні безпеки.
- 6.8. Всі файли, що завантажуються за допомогою мережі Інтернет, мають бути перевірені на наявність шкідливих об'єктів за допомогою затверджених керівником Центру комп'ютерних технологій антивірусних програм.
- 6.9. Список заборонених сайтів наведено у Додатку 1. Програми для роботи з Інтернет мають бути налаштовані системним адміністратором таким чином, щоб унеможливити доступ до цих сайтів.
- 6.10. Заборонено розміщувати у гостьових книгах, форумах, конференціях повідомлення, що містять брутальні та образливі вислови.
- 6.11. Заборонено одержувати доступ до інформаційних ресурсів МЕРЕЖІ або Інтернету, які не є загальнодоступними, без дозволу їх власника.

7. Відповідальність:

- 7.1. Користувач ПК несе відповідальність за правильну технічну експлуатацію ПК та довіреної йому периферійної техніки (принтер, сканер, флеш-накопичувач тощо), а також за своєчасне повідомлення системного адміністратора або керівника Центру комп'ютерних технологій про всі несправності згідно з п. 2.9.
- 7.2. Користувач несе особисту відповідальність за інформацію, що знаходиться на його комп'ютері. Обов'язок періодичного резервування службових даних покладений на користувача (див. п. 2.4.).
- 7.3. Користувач несе особисту відповідальність за весь інформаційний обмін між його комп'ютером та комп'ютерами у МЕРЕЖІ, мережею Інтернету.
- 7.4. За порушення цієї інструкції користувач може бути відстороненим від роботи з МЕРЕЖЕЮ.

⁹ Інтернет-браузери, пошукові машини, онлайніві бази даних.

7.5. Порушення даної інструкції, що спричинило знищення, блокування, модифікацію або копіювання захищеної законом комп'ютерної інформації, порушення роботи комп'ютерів, систем або МЕРЕЖІ комп'ютерів, може призвести до адміністративної або кримінальної відповідальності згідно з чинним законодавством України.

ПІДГОТОВЛЕНО:

Керівник Центру

бібліотечно-інформаційних технологій

Л. Й. Костенко

Зав. Відділу програмно-технологічного

забезпечення комп'ютерних мереж

К. В. Лобузін

Провідний інженер

Відділу програмно-технологічного

забезпечення комп'ютерних мереж

І. В. Лобузін

ОБГОВОРЕНО І ЗАТВЕРЖЕНО

На засіданні Центру комп'ютерних
технологій НБУВ

«_ 10 _»__ листопада__ 2009 р.

УХВАЛЕНО

Вченою радою НБУВ

«_ 18 _»__ грудня__ 2009 р.

З цією інструкцією ознайомлені співробітники:

Підрозділ _____

Список співробітників:

№	Прізвище ім'я, по-батькові	Дата	Підпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

**Перелік сайтів Інтернету
доступ до яких з комп'ютерів НБУВ заборонений¹⁰**

Забороненими для доступу з комп'ютерів НБУВ є сайти, що містять:

- заклики до насильницьких дій, до неконституційної зміни діючих органів влади або соціального устрою;
- будь-які вияви жорстокості за расовою, національною, релігійною, гендерною, соціальною або професійною ознаками.
- матеріали порнографічного характеру;

Також заборонені:

- комерційні та рекламні сайти, електронні магазини;
- сайти, не пов'язані з прямим виконанням працівниками службових обов'язків, а також не співпадають з заявленими темами наукових досліджень;
- ігрові сайти;
- розважальні сайти;
- соціальні та сайти, призначені для спілкування (*odnoklassniki.zu, vkontakte.ru*);
- сайти, на яких зберігаються фотографії, аудіо, відео та інші матеріали, що прямо не пов'язані з виконанням службових обов'язків, або не співпадають з темою наукового пошуку співробітників.

¹⁰ Список може періодично змінюватись або доповнюватись за відома адміністрації НБУВ.

Направлення на ремонт комп'ютерної техніки

Підрозділ НБУВ _____

Кімната _____

Найменування обладнання _____

Серійний / Інв. № _____

Стан _____ Працездатність _____

Примітки _____

Керівник підрозділу _____
(підпис) (ПІБ)

В.О. системного адміністратора _____
(підпис) (ПІБ)

Дата направлення _____

Повернення комп'ютерної техніки

Стан _____ Працездатність _____

Примітки _____

Керівник підрозділу _____
(підпис) (ПІБ)

В.О. системного адміністратора _____
(підпис) (ПІБ)

Дата повернення _____